

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА РАКОПИСОТ „МОРФОЛОГИЈА НА СОВРЕМЕНИОТ
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК“ ОД АС. Д-Р МАРИЈА ГРКОВА,
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1902-120/9 од 214. редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 9.9.2020 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Игор Станојоски, вонреден професор, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип,
- д-р Ранко Младеноски, Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, вонреден професор,

за изготвување на извештај, рецензија за скриптата со наслов „Морфологија на современиот македонски јазик“ од ас. д-р Марија Гркова, наменета за студентите на прв циклус студии на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Филолошки факултет во Штип го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Скриптата од ас. д-р Марија Гркова со наслов „Морфологија на современиот македонски јазик“ понудена како универзитетско помагало за објавување во електронска форма на веб-страницата од Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип се однесува на предметот Морфологија на современиот македонски јазик во вториот семестар со неделен фонд на часови од 2+2+1 и е наменета за студентите на Катедрата за македонски јазик и книжевност (втор семестар) на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. За скриптата од Гркова може да се каже дека е во согласност со Предметната програма за курсот Морфологија на современиот македонски јазик, односно од содржината на скриптата може да се забележи дека авторката се придржувала до Предметната програма предвидена за курсот Морфологија на современиот македонски јазик.

Скриптата со наслов „Морфологија на современиот македонски јазик“ од Гркова содржи 71 страница, А4 формат, во кои е елаборирана содржината од областа на морфологијата на македонскиот јазик, а под секој наслов од морфологијата се дадени и поголем број вежби за проверување на новоусвоените знаења. Според обемот и содржината, а и според бројот на часовите за предметот Морфологија на современиот македонски јазик, оваа скрипта ги задоволува сите услови предвидени со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Покрај тоа, треба да се има предвид и фактот дека скриптата упатува на поголем број наслови од областа на морфологијата и на македонистиката, воопшто, со што се покажува дека ова учебно помагало се надополнува на содржината од граматиките за македонскиот јазик напишани од, нескромно кажано, основоположниците на јазикот. Со оглед на фактот дека скриптата е подготвена според специфичната Предметна програма за курсот Морфологија на современиот македонски јазик, што го следат студентите од вториот семестар на Филолошки факултет во Штип, овој ракопис претставува оригинална скрипта што ќе ги упати студентите во современите истражувања поврзани со морфолошките содржини, како и поголем број наслови од темата со кои можат да го прошират и продлабочат своето знаење. Освен тоа, скриптата ќе ги насочи и ќе ги поттикне студентите кон темелна подготовка на двата писмени колоквиуми и на завршниот устен испит по предметот Морфологија на современиот македонски јазик.

Конкретната содржина во скриптата „Морфологија на современиот македонски јазик“ од Гркова е изложена во повеќе од триесет наслови и повеќе поднаслови: Предговор, Морфема – збороформа – збор – зборовни групи, Именки (супстантиви), Граматички категории на именките, Придавки (адјективи), Граматички категории на придавките,

Броеви, Заменки, Глаголи, Граматички категории на глаголите, Прости глаголски форми, Сегашно време (презент), Заповеден начин (императив), Минато определено свршено време (аорист), Минато определено несвршено време (имперфект), Нелични глаголски форми, Глаголска л-форма, Глаголска придавка, Глаголски прилог, Глаголска именка, Сложени глаголски форми, Минато неопределено време (перфект), Предминато време (плусквамперфект), Идно време (футур), Минато-идно време, Идно прекажано време, Можен начин (потенцијал), Глаголска конструкција има/нема, Глаголска конструкција сум, Прилози (адверби), Предлози (препозиции), Сврзници (конјункции), Честички (партикули), Извици (интерјекции), Модални зборови, а на крајот е дадена и Користена и консултирана литература.

На почетокот од скриптата „Морфологија на современиот македонски јазик“, во Предговорот, Гркова посочува дека оваа скрипта, која оди заедно со „Практикум по Морфологија на современиот македонски јазик“, има за цел да ја промени улогата на студентот за време на наставата, да се оддалечи од традиционалниот пристап на предавање/излагање само од страна на професорот/предавачот каде што главната и активната улога ја носи тој. Преку ова учебно помагало се очекува студентите да извршуваат поголем број вежби и задачи веднаш по запознавањето со новата содржина од морфологијата на современиот македонски јазик и на тој начин поефективно ќе го совладаат новото и непознатото, но и ќе бидат упатени кон голем број дополнителни библиографски единици од истата област со чија помош ќе можат да ги прошират, да ги продлабочат и да ги унапредат своите знаења и вештини од областа на морфологијата на која, потоа, се надградуваат знаењата од другите лингвистички области.

Така, во првиот наслов „Морфема – збороформа – збор – зборовни групи“ авторката дава увид за морфологијата и нејзиното дефинирање во светската лингвистичка литература и во домашната, односно во македонистиката. Оттука, станува јасно дека постојат повеќе дефинирања, а со тоа и истражувања од областа, па токму оваа скрипта ќе послужи за упатување кон тие истражувања. Во истиот наслов се разгледани и морфемата како најмала значенска единица, зборот и збороформата, нивните разлики, а потоа постепено се навлегува кон разгледување на деловите на говорот, денес познати како зборовни групи. Како што е познато, во македонскиот јазик се разликуваат единаесет зборовни групи, а врз основа на способноста да се менуваа, се разликуваат менливи и неменливи зборови. Следејќи го овој терк, авторката ги разгледува најпрвин менливите зборовни групи: именки, придавки, броеви, заменки и глаголи, а потоа и неменливите: прилози, предлози, сврзници, честички, извици и модални зборови.

Пред разгледувањето на секој наслов поединечно, Гркова дава увид и во дефинирањето на граматичките категории каде што се забележува дека авторката се консултирала со поголем број наслови, подредувајќи ги хронолошки, но и дала посебен осврт за граматичките категории во повеќе словенски јазици, докажувајќи ги сличностите и разликите со македонскиот јазик како член на оваа група јазици.

Понатаму авторката ги разгледува сите наслови поединечно, како што наведовме, почнувајќи од менливите зборови, завршувајќи со неменливите. Во секој наслов и поднаслов одделно јасно и концизно се дадени дефиниции и објаснувања како од теориски, така и од практичен аспект, при што се нудат поголем број примери коишто ќе им помогнат на студентите полесно да ја разберат новата содржина и да знаат како да ја применуваат.

Содржината во скриптата е разработена според граматиките за македонскиот јазик, особено Граматиката на Блаже Конески, како и Општа граматика на македонскиот јазик од Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев и од Живко Цветковски. Во скриптата се споделени и современите истражувања од бројни други автори, како и актуелни наслови што се користат во универзитетската настава.

Низ содржината на скриптата се забележуваат и примери од секојдневната говорна практика, па и такви што се забележуваат на социјалните мрежи, со објаснување дали нивната употреба е оправдана или не.

Покрај сета оваа богата содржина, во скриптата „Морфологија на современиот македонски јазик“ е приложена и Библиографија, дадена на крајот од оваа скрипта, а

која има за цел да ги насочи студентите кон полесно проширување и продлабочување на знаењата од областа на морфологијата.

Содржината на скрипата, исто така, е збогатена и со еден дополнителен методско-методолошки инструмент, односно со „Што треба да знаете?“ на крајот од секоја методска единица што во голема мера ќе ги поттикне и ќе ги мотивира студентите кон активен интелектуално-емоционален пристап во совладувањето на предвидените наставни содржини за предметот Морфологија на современиот македонски јазик.

ЗАКЛУЧОК

Скриптата на ас. д-р Марија Гркова со наслов „Морфологија на современиот македонски јазик“ што е понудена за објавување како рецензирано универзитетско помагало во електронска форма на веб-порталот од Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип претставува методски разработен труд во кој на концизен и јасен системски начин се разгледани и теориските и практичните аспекти на морфологијата и како наставен предмет на Филолошкиот факултет во Штип. Оваа скрипта со наслов „Морфологија на современиот македонски јазик“ во голема мера ќе им помогне на студентите во совладувањето на сложената материја од областа на морфологијата како една од гранките на граматиката и врз чија основа студентите ќе ги надградуваат своите знаења од другите научни дисциплини поврзани со граматиката на македонскиот јазик, кои им се неопходни за натамошниот тек на студирањето. Во таа смисла, скриптата ќе им биде од голема полза на студентите и при подготовката на двата писмени колоквиуми, како и на усниот испит по предметот Морфологија на современиот македонски јазик.

Врз основа на предочените и образложени факти за содржината на скриптата со наслов „Морфологија на современиот македонски јазик“ од ас. д-р Марија Гркова, Рецензентската комисија заклучува дека овој труд во целост ги исполнува критериумите за објавување на учебници, практикуми и други наставни помагала предвидени со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Затоа, како членови на Рецензентската комисија, со задоволство им предлагаме на членовите на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Штип да го прифатат овој труд за објавување во Е-библиотека на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип како рецензирано универзитетско помагало по предметот Морфологија на современиот македонски јазик.

Рецензенти

Д-р Игор Станојоски, вонреден професор, с.р.

Д-р Ранко Младеноски, вонреден професор, с.р.